לה

לה

דברים שבלב

הסטאמו דדברים שבלב אינם דברים, בל דאמרו שאינן ודאים שכך
הוי בלבו אבל שאינו מתכוין לו שאחר כך בלבו, כי בלבלה אלו אי נמי
הוי דברים, הבי אינו נמצאן שאחר בלבו, ושלא בל דאמרו שאינו ודאים
שכך הוי בלבו, ובטל לגמרי דברים שבלב, אינם בכחם אלאות לבטל דעתו אי
מעשה, וכמו דאתי לבר אחר דבור ומבטל מעשה כמו דברים שבלב, אינם
יכולים לבטל דבור אי מעשה, ובל הכי "ומיהו הבקלה דעתו תהלה, דאדעתא
לאיסור לגרוי קאי מצבון מסקינן, אלא אחר אינו רואין שהגיע טרם אם
אלא לעולם, הבי לגרוי אלו הוי דברים שבלב דברים, לפיטול שלו ט
הינו לאחר בלבו היה" מבל הכי. לכל מקום נראה אי הרשבא בלהן
דהבבי דהמחשבה אינה סותרת לגמרי, דברים שבלב הוי דברים ובל.
ובגרוי לגה, בשאין הסמכן, דברים שבלב מהני חומר נמצאלו, דהכי אמר
בבלן דבאהבה מאל, אלא דיש לו נמצאלו לאחר דהוי בלבו דהשאיר ישיר
לא נכנס אחר; ולגו מכיס לה, בשאינו דנקבתי, דהתם נכנס באהבה ולגו
נכנס שלים, שלים מאל, ובכל באהבה מאל, דדברים שבלב אינם דברים.
ומי דמגלם לגו מביה בה נמוסבון נדרים (מה ב) נמצאו דבר הבא.
ואלפי, אלא לאחר הסטאמו דאינם דברים, מהם כמון בלו נמס בנו,
אבבר אלאדנו בלו הוי מחשבתו, מחשבה בלבו נמס, כמון בלו נמס בנו.
ובלבל אם נמס לנמס בנו, הוי דברים.
ומוכי תרוה נמסון (דף לב א) ובלו: הסטאמו מהם דבאותה אחת שבלו
לא, לו נודע דאתו לו לשאיר ולו לנשג ולו לבבה, והוו להו דברים שבלב
דאינן דברים מולא שנאמן לאחר כך הוי בלבו, ומולא דבשאמר לב- הוי דברים

אדם עלול לעשות לו, בגין כולו דברים, כגון שהוא חש בנפש, תגבה הוא מושגים
הדבר בכל עניין, אבל כאן אומרת כל מה שיכול לעשות, מלא עשוים בדברים שבלב ובכל
ואולי נכון לה כי דברים שבלב אינן דברים אלא היבטי דברים לן אנשים מלבדם
כאן שבלבה לגמרי בגלל דקדקנות דדברים שבלב אינם דברים ובגלל אותו
דבר שאומר תגבה אינו מקבל ודבר נה, ולא מהני דברים שבלב להיות דברים,
אלא הם היבטי שבלב בלבד ואין יש לנו לדאות דאתן מלבדנו מה.
הרי שני הדברים בתורה הללו פליגי בהשאת דברים שבלב אינם דברים ובגלל.

ועוד, הרי דאמרינן דברים שבלב לה דברים, אין כאן כלל מהבל בתנאי בדאם תבואה
לגלל נתעלים אומר אדם שאינם, אלא אומר אדם, ובן מתעלים אומר תבואה,
אומר אדם, לגמרי. הרי לכאורה תנא דדברים שבלב הוא דברים. ותירץ דבתם
לא נתעלים אומר מה שחשב בלבו כי נתעלים אומר תבואה ולא אדם ובגלל, נמצא
המאיר אדם, בהשאת הבתה ואין הבלבל דיבור, ולפי הוא באופן זה,
ובגמרא בדאם שבאמת (כה ב), נתעלים לבעל מה תהיה אומר מה שאדם,
אל להיפך, נמצא, אך שיהא מה ולבל אחר. ואמר הגמרא בדאם נדרים (כה ב)
קרא אם אמרתי אמת שתהא ונצבר לגמרי, אלא הוי סבור לדבר ונדר, אבל
הרי שאומר מה שבלבל אומר, ואינו שיין לבו מבה בדאת שנאמר בלבו להבין
בנו, דברים שבלב הן ואינן דברים. ובן באבר שבאמת לאמר סתם ולא סתם,
אינו שהוי בדאמרת שאם לא ידלה, אלא יהא מתבטל מאבר, הרי אלו
דברים שבלב ואינן דברים. והרי בתנן נדרים לתרמון ולהרבין (נדרים כ"ג ב)
ואין בגמר בשאר בלבו הלם, שאני הכם בזרוע הלו, ואינן סתרי הלו עבד לגמן

קבר בלתי שבוי ומלא, ובין שלוי הקבר עדין שלוי סתם, לה דברים שבלב
דבקר לשונו הוי (דהוי אולדנו דמלכה בלבו נבלב כל אדם). (תקלפי הרשב"ן).

סיון לומר ד' בלהל | הבאנו שם מן הרשב"ן, והוי דמתרגם בדברים (כ') נדר בקרבן
ואמר לו נדרתי, ולוי בקרבנות מלכים, נדר בתרם ואמר לו נדרתי אלוי בתרמו
של ים, (הוי מיתלין להקל) ולכאורה הוי דברים שבלב לה דברים, הרי שאינו דומה
בהשאלה הלשון שאומר, קרבנות מלכים או תרומו של ים, ובין שאומר שכך הוי בלבו, דברים
מגרשים יש, ולוי דברים שבלב ובן הרי לפי תרומה (דהשאלה הלשון תרומה בין
לו תרומה הלשכה) (עי' במקומו הרשב"ן הבאו)

דף ג' המשך

דה

הסלעיים הגמ' (קדושין מט א - נ ב) מסקינן דדברים שבלב אינם דברים,
אולם הרשב"ם שם אין מהני ידוע בעולם ב"אמן" ונציר עובר לפניו,
והוי דברים שבלב אינם דברים, ומתרץ כיון דליתבי ידוע, הוי כאילו פיהם
אהוי נציר, (א) לדעת הרשב"ם תי' זה דמה דברים שבלב הוי, דדילמא אהוי
בתענית קאמר ובדאורייתא בנציר, אם כי בנציר עובר לפניו הוי יד מוכיח
מה לי נפקי מדברים שבלב, (ב) ואם תאמר לומר שהתורה רבתה אותן, מה
נילף מינה לבהמה דדברים שבלב הוי דברים. ובמו דהגמ' רבתה לגשוט
מרבעות ולזו שאני התם דרבוי קרא. ועוד קי' נידון מתרומה דליתא
בעתודה דדברים שבלב הוי דברים.

ואולם הרשב"ם דבי אמ' דברים שבלב לה דברים, רק היכא דדברים
שבלב מבטל מה שאומר בפיו, בהה"א דקדושין דצבור סתם ובלבו הי' תענית
שיצא לירושלים ובן כל הדנמתולת בקדושין שם, אבל היכא דהדברים שבלב
אינם מבטלים מעשיו אלא מקיימים כמו נציר עובר לפניו אז בתרומה
שאין דברים שבלב מבטלין שלא דבר, הוו דברים ואינו בכלל דברי רבו.
ולו לומר אמ' לי' הערה ג'.

ולכאו' קשה טובא, דיב' תנשא לל נציר עובר לפניו, כיון דבהקל
לה דברים שבלב, ועוד מאי מקי' הרשב"ם דנילף מתרומה, והרי אלה קי'
הגמ' שבועות כו, ומתרצינן דתשלומי ונדרים הוי שני בתורים הבאים כאחד
ואין מלבדן, ושאהמ"ס בקי' מעיר בקל.
ואולם האתיאצר (תו"ד סי' יט) בהגדת הוי דבטלמי אמ' דברים שבלב

א) ובן מבואר בדברי הגרי"ן שם. אבל לפי"ל דהלי יד מוכיח, אמ' לה אוודעינו דמילה בלבו לא אדם.

אינם דברים, מה הוא הוודאות האובה בלבו ובלב כל אדם, מהני, מה הוא בקדרים ובשעות, דבשר לבטל בקנתיים, לו מהני דברים שבלב בכל אופן, אפי' וודאות האובה בלבו ובלב כל אדם לו מהני. נמצא דבקדרים ובשעות, הוי כלו מהני בלב, לולו משום דדברים שבלב לא דברים אלו משום דבשר ביטלו שנתיים. ובתחילה נקשים (דהוי כמין נדר), איכא לאסה דמהני בה מחשבה, דכ ונחשב לכם תם ומתכם, כל נדיב לב.

ובוודאי הרשב"ו להקשות מהו דאמרי' יפות, דאיכא ביטלו שנתיים, הוא מה איכא חסרון דדברים שבלב ולא דברים, ונלפ"מ אינה לכאה' דהוי דברים. וכן נהי דאמ' באם שבועות דתחילה נקשים הוי ב' בתנאים הבאים כאחד היינו דבהני תרתי לא ביטלו שנתיים ולו ולפ' מינה לקדרים ובשעות דבשר בה ביטלו שנתיים (x), אבל מה נהי דלא ביטלו שנתיים שהנה תרתי מה יש חסרון דדברים שבלב (ונראה דהוי דאמרי בה מחשבה היינו בוודאי האובה בלבו שלב כל אדם, אבל מחשבה סתם לו יהני מטעם דברים שבלב). ועכ"פ הרשב"ו דכל היכא דדברים שבלב אינו מבטל שום דבר, הוי דברים, וכן יפות, איכא חסרון של דברים שבלב, והוי דבשר נצר עוד לפנינו משום דבשר ביטלו שנתיים (xx) וכן תחילה נקשים איכא חסרון דדברים שבלב, אלו לכאו' בשר ביטלו כאן נדרים ובשעות, מכ אמ' אפשר דלו בשר בהנה ביטלו שנתיים, ואין מלמדין.

---

x) דתחילה נקשים הוי ב' בתנאים הבאים כאחד ומיין מלמדין. xx) ומדן יפות הוי רעה.

ובמדשי הקרש לפסחים (עמ' ה-ט) אומר אותו הדרך של האחיעזר

אלו בשיני קבת ובדלהלן,

ט הינדון של העמ' בדברים שבלב אינם דברים, ודברי הרשב"ג דהיבו

דהדברים שבלב אינם מתרים כו', הוי דברים, ט זה בעולם דהביבו אינו

כולל חלות כאן בלבו הוי על תנאי שיעלה לירושלים, ואחו הדון בעמ'

מה אם הוי דברים ומטלים חלות המבר ומסרי בשינים יכולים לבטל הנבר,

אבל בדברים בעמי חלות בעמי דיבור בלבו, ועל בן זה אמ' בשבועות

מה בתרומה ומעשים, בהוי חלות, אבהה בסמ' במאבר ומין מלמבן

(ולו רק נבדים ושבועות אלו אם בבב בעמי חלות, לה דברים, בעמי

בלבו דיבור).

ובתרומה ומעשים איבו בצה תרי בינים, אל בהבו מהני חלות

בלו דיבור, כ) דברים שבלב הוי דברים, ועכ הן הרשב"ג בינלן

בדברים שבלב הוי דברים, ולבו לתרץ בהוי שני בתרים הבאים בואב,

בהו הסמ בינים מלמבן, מאם בבון בבתבה התורה ב' בתרים, אבת

בהוי לולן מינים, אבל הבו הוי בהלבבה התורה לבתרב ב' בתרים,

שלו נלן מתמומה בלה בבור הבו בבו חלות, אבל הבון

בלמבים מתמומה בדברים שבלב הוי דברים, לבו בצה ב' בתרים

הבאים בואב. ומתרץ הרשב"ג בלה בצה דברים שבלב, בון בינו

סתם לנו.

ולפי - אומר הקרש - הן רוש בסחים מן אם בסמל הוי מתרה

הפקר, אין מהני היסולק בלב, דדברים שבלב אינם דברים, וכ' שהמש (ס' ב"מ) דהדין פליג על הרשב"ן דהבא, דהרי בביטול, דברים שבלב אינם סותרים למה שאומר בפיו, ולכן כ' דדבר צריך הוא באומר פלוניתא הדין והרשב"ן. אולם לפי האומר לעיל, הפקר דהוי תלוי, בודאי בעי פיוס דיבור (ואינו משום דברים שבלב), כך המאמר וקדשים לצהב דמהני תלוי בהחזרה. נמצא דדינו של הדין הוא עם לפי הרשב"ן.

מיהו לפי לשון הדין בב, דכ' שם מצב דברים שבלב, ובנטילת משמע דהוי מצב דברים שבלב.

עכ"פ בעיקר דינו של הדין דבור דעם הרשב"ן מודה וליבו פלוניתא ודלו בשב שהמש דהרשב"ן אולם אל צה.

לפי ענין דאם נימא דכל היכי דבעי תלוי, בעי דינו דיבור (ולו משום דברים שבלב), נמצא דהפקר לא אפי' בהודאה דאבא, לפי הא' בבבא יא אמ' לבש דאיה לה' שביתה כלים, נר ונאיות וקדרה אפקר מפקר לה', והתנש בא' מן והרי בעי אי ותיבנו דאנן סהדי דנתל ומפקיר ולכן לא אי, ובנטילת משמע דפקי בלב, ומן מהני הודאה הדין דבטולא אגל מטעם הפקר, והרי חצי דמהני הפקר בלב והוי אודאה דאבא (שלו יעבור של אישור כמו בבבא שם). ורק אי יש לה מקום אם נימא דהחסרון של הפקר בלב הוי מצב דברים שבלב, אולם לשיטת דבוונת הדין משמע דבעי דיבור היכי דהוי תלוי, לא אפי' אודאה דאבא. ובשבת שם ינהג הדין בהרשב"ן שם דלא בלב מתנה והוי הפקר בלב הפקר.

המשך בעמ' ח'

בלבד מתנה, אינה הפקר. אבל אם הוא אומר פלוניתא הרי זו הפקר, אינה מתנה. הרי

הולכים מדברי הרמב"ם לפי האמיצר, דכל היבוי דהדברים שבלב אינן סותר
למה שאמר בפיו, הוי דברים. ולכן יבוא אין תרומה וקדשים, ליבוי בכלל האסרון
דדברים שבלב, אלו בקדשים ובמעשרות דאין ביטול שפתיים, וליבוי הוא דיבוי
דהוי באילו פירש בפיו לגמרי. ובתרומה וקדשים, לצאת בלב ביטול כלל, ואין
מלמדין מהם לקדשים ומעשרות.

ולכן - אומר אמיצר שם - דאמר בקדשים עט"ר דאהני הקמה בלב
ולפי מחשבה בלא שאמר, בתר מסתיר הדין שם. ומן הקרבנות דאין ולפי
מחשבה בלא שאמר דהוי אונאה דמלבא בלבו ובלב כ"ג ודם ולה דברים
שבלב משיב הקמה בלב, הוי דברים שבלב.

וכל דהדין סובר כהרשב"ם דליבוי מסרון כלל בהקמה בלב מבלי
דברים שבלב, דאינו סותם למה שאמר בפיו, ולה בצה יקנתיו, ובמנחות
הדין להלכה דבוון דהקמה הוי כמין נדר, אלא דבעי דבעי ביטול שפתיים,
עכ"פ אומר הדין דיקפי מחשבה בלא שאמר, דלה ביטול דהקמה.
דאילו הוי בעי ביטול בהקמה, לוי הוי אהני מחשבה בלא שאמר, דהרי קדשים
לה אפי אונאה דמלבא, דבעי ביטול שפתיים, ~~[illegible]~~ ומדמצי דאהני
מחשבה בלא שאמר, מלבא דלה ביטול שפתיים בהקמה ובדקיל.
ואומר אמיצר דלכן הנדר שבלב לה הנדר, לוי מאי דבעי ביטול,
אלא מאי דדברים שבלב דידי סותרים לפיו שלה ולה דברים (ופרט
צה בלב, סוס כלי דידי, אין הלה סותר פיו). ובאונאה המלבת
על הנדר אהני כיון דבבתר הוי דברים. (תיבן דברי אמיצר שם)

---

x) ומטעם זה, נעלין על הקמה, כיעלה בשם נדרים (סט) ובדין שם.

ובכך, אם נימוק ההקמה הוא חיצוני לנדרה, ושתיקה בדם שאול הוא סילוק בכור הנדרה, והבעל יסוד לצאת בבלוק נדרים פרק י, בלבן איבוי שהה בשלב הסיבות אלא הקמה אין התבטא יכול להתיר נדרה, ואילו לאחר שתיקה, וכולל התבטא להתיר ובבלעדי עיוש ובמשנת יעבץ הוא כצה, (x) אבל אם נימוק ההן סעבר בן, איבוי הוא ההקמה לה ביטול שנתיים מאשתיקה בדם שאול, דשאני ושאני, ההקמה הוא חיצוני לנדרה, יש ערוך לומר דבאי ביטול מאיך שתיקה בדם שאול שהוא סילוק בכור ההפרה.

תצי מהשאלה הן אהדדי, דסל להן דאם ההקמה הוא סילוק בכור הנדרה. אי נימוק ההקמה ושתיקה בדם שאול, הוא הסבמה לנדרה, חיצוני לנדרה, וכמו שהאבית הקהי מדברי הן הוי דמהני אולה בהיקם דהיקם כיון נדרא, (ובכך דאיכ אמאי לא אולה בשתיקה בדם שאול, ואולי אלא שהוא חיצוני לנדרא, אלא אל השתיקה לא דן אולה. יש לדון לכל הוי דומה בטלמוד דקדשים לתרומה איתא במתנה, אם מהני אולה על כה.)

ראיתי בקהי (ליקוטים חלק שני) שחידש אי מהני אולה אל שתיקה בדם שאול, ולבאור אבל פרק ההקמה שהוא כיון נדרא, אין אולה, אבל שתיקה הוא סילוק בכור ההפרה ולא אולה. אולם מהן דלעיל משמע דגם שתיקה הוא חיצוני הנדר (וכמו שהבאנו לעיל), ומצינו לרשש דבר אמאי לא אולה אל שתיקה, ומבתיב הנים אומר כי הריא לה. (רשש נדרים סט).

x) ובקהי נדרים שם.

5 (ו"ב)

והקב"ה שם מבין הרי דבתורה הוי חיצוני בנדר, דאמר בגמ' דסח, דוויתי אמר
מה הארוס נתרוקנה השם לגרש, דלגו היכו דלגו קיים הארוס כאן דלגו שמע
הבעל, אבל שמע הבעל ושתק ומת כו הוים אבל אם שמע הארוס וקיים,
או שמע הארוס ושתק, ומת למחר, כיון דבבר נתקיים הנדר, ליכו דין
נתרוקנה. ואי נימא דהתורה בים שמעון, אינ חיצוי בנדר אלא אינו אינדר אבות
הבנה, אמאי לגו יתרוקן הנדר לגרש, ואינ מהיכו דשמע הבעל ושתק
ומת הוים שמעון. תני לבאר דאם בתורה בים שמעון, הוי קיים הנדר
כמו בבנמה. ואנחנו לדחות ולומר דבין נתרוקנה הוי דין ירושה, דהיינו
ירש את הבנה של הבעל, והיכו דעבר ים שמעון על הארוס כאן
שמע ושתק ומת למחר, אין לארוס צבות הבנה, ואין לגרש מה
ירש מן הבעל. (ואם נימא כן, נלפי"ד לומר, לשי' הרמבם דיב מינה
ל הנדרים, והארוס מינה רק נדרי ע"ל, ואם נדרה נדרים דלגו ע"ל,
אין לנערה המאורסה הפרה, משום דהיא בדין לשתלוי' בארוס, והארוס
אינו מינה רק ע"ל. ואם מת הארוס ואיכו דינו דנתרוקנה, אם היא
ולכל להפר אם נדר דלגו ע"ל, אם נימא דנתרוקנה הוי ירושה צבות
הפרה מן הארוס, לגו ולכל היב להפר). ור' אומר נפרד בשם הקרש לבל
וכיון דאם בתולה הוי קיים הנדר, לפי הדין נדרים עכ"ל דלעילו,
בא אמאי לא אולה בתולה דים שמעון, ובקו' הרשב, ר' קהי
שם נבא. ועיי"ש. ואבא להאריך.

ור' אפרים-ים (סימן) הדן בענין זה ואבא להאריך.

והקבלת (ס' יד) כ' בשם המהרש"ל דמחילה בלא הלי מחילה, ובן היבא הסלע מהא דאמר היבמי דלא תבעה בתובעה כה"ג ענים, הלי מחילה.
ותמה הקבלת דהתם שאני משום דהלי אומדנא דמוכח בלבו ובלא כל אדם, התם הלי דברים, אבל מחילה בלא, היבמי דליבמי אומדנא, לה דברים. (ורק בתבעה ובדאם מהני). ובן הקבלת (ס' רס"ט) כ' דהיבמי דמקרי לבורח חבירו דקנה חבירו דלגו כשאומר להדיו, אבל אם אמר שחבה בן, לה דברים. והעתיקו מן ע"ל מהרשדא דלדיל, דהבא לה פתירה הון דברים שבלה לגו.
ולבי לפי האמור, דס' המהרש"ל פהרשדא, והקבלת (ס' יד וס' רס"ט) פליג, וסובר דבעי לה דברים.

מיהו לגי הגרש"ז ז"ל, אבל דאם מחילה הלי הקנאה, ולגי הסדר כל חלות בדי דיבור, ולא אמר אומדנא דמוכח בלבו בהפרד, ומלבן הקבלת, (אם כי דלא בן בקבלת שם דאיהי כוונתו)[x]. והמהרש"ל סובר דמחילה הלי סילוק (ולגי הקנאה) ומיקי חלות, ומבך דברים שבלה ליבמי חסרון, וכס' הרשדא דלדיל. ובכ"ה

[x] אבל אם כן, אמאי הלי מחילה אם לא תבעה בתובעה כה"ג ענים ובכ"ה